

Lieldienas Ticības iztēle

Es nezinu, kad tas man notika. Un man liekas, ka jūs arī nevarat atcerēties, kad tas jums notika - tieši to momentu, kad zaudējāt bērnu iztēles spējas – kad koka gabaliņš ūdens peļķē vairs nebija pirāta kuģis, kad slotas kāts vairs nebija jātnieku kumeliņš, kad vecāku mājas pagrabs vairs nebija Āfrikas džungļi, un kad mākoņos nevarēja redzēt visādus brīnumainus skatus.

Tajā momentā iespēju un brīnumu pilna pasaule kļuva viendimensionāla un neinteresanta. Tā nav tikai personīgas dzīves attīstības iezīme, bet arī mūsu kultūras zīme. Primitīvais cilvēks izprata pasauli kā brīnumu un fantāziju pilnu; “moderns” izprot pasauli skaidros faktos. Ar tādu atziņas maiņu, mūsu spēja kontrolēt pasauli ir pieaugusi, bet mūsu spēja izjust tās mistēriju ir zudusi.

Baznīcas centrālais uzdevums saistās ar cilvēka iztēli. Ar to es nedomāju, ka baznīca nodarbojas ar fantāzijām vai pasakām, bet ka baznīcai ir jāveicina cilvēku iztēles spējas – spējas veidot jaunus tēlus par sevi, par saviem kaimiņiem, par pasauli un nākotni – lai redzētu jaunas realitātes un ar tām atjaunotu un pārveidotu mūsu pasauli un mūsu dzīvi.

Katrs ir dzimis ar iztēles spējām. Bērni ir iztēles meistari. Atļauj vienam bērnam spēlēties ar visvienkāršākiem priekšmetiem un viņš tos pārvērtīs par pilnīgi citu pasauli un laikmetu. Jo bērni arvien lieto visas savas maņas – viņiem krāsa nav tikai nokrāsa, bet arī sajūta; spilgtai gaismai ir arī skaņa. Bērnu iztēle izplaukst lietojot tās maņas, kuŗas viņu vecāki ir iemācījušies sevī aplklusināt un par kuŗām nobrieduši cilvēki vairs nebrīnās.

Bet gribot vai ne, mēs kā cilvēki esam iztēles dzīti – mums ir tēli par sevi, par citiem cilvēkiem, par pasauli, par Dievu. Daži šie tēli nāk no mūsu zemapziņas; daži nāk no mūsu kulturālās vides. Daudzi ir mums iemācīti no vecākiem, skolotājiem, māksliniekiem, rakstniekiem, filmām, televīzijas – visi runā par mums un par mūsu vietu pasaulē.

Un reti šie tēli ir saskaņā. Daži rāda pasauli skaistu un jauku; daži piedāvā tumšu un biedējošu pasaules tēlu. Daži saka, ka būsīm laimīgi tikai, ja esam bagāti, slaidi un skaisti; citi piedāvā laimi kas atrodama garīgās vērtībās. Mēs izvēlamies no šiem daudziem piedāvātiem tēliem un mūsu izvēle veido mūsu dzīvi un kā to izprotam.

Arī kristīgā baznīca piedāvā savus tēlus un, kaut gan arī tie nav bez savas pretrunas un tradīcijā radītu korupciju, tie piedāvā mums spilgtu alternatīvu tiem tēliem kuŗus piedāvā Bay Street, Hollywood un masu media. Svētie raksti un dievkalpojuma liturģija ir pilni tēlu, kas stāsta, kas mēs esam: paradīzes dārzs, exodus, augšāmcelšanās, ūdens, maize

un vīns – tēli ar spēju un spēku mainīt dzīvi, bet tikai tiem, kas šos tēlus izvēlas par *savas* dzīves tēliem. Jo pasaulē *ārpus* baznīcas, šiem tēliem nav tāda spēka. Tur ir citi tēli, un tie arī cenšas iegūt mūsu uzticību un tā cīnās ar baznīcas svētiem tēliem, lai iegūtu mūsu dvēseli. Mūsu ticības cīņa ir izvēles cīņa starp tēliem, kuŗi spēj mūs izglābt, un tiem, kuŗi to nespēj.

Teologs James Whitehead ir teicis, ka “*ticība ir pastāvīgā spēja iztēlēt izprast dzīvi noteiktā veidā.*”¹ Ja viņam ir taisnība, tad baznīca nevar atļauties ignorēt cilvēku iztēles spējas. Jo ticība nav tikai intelektuāla izpratne. Mūsu attiecība ar Dievu ir vairāk nekā tikai domāšana; tā ir pilnīga iesaistība ar visām mūsu maņām. Kā Jēzus teica: „*tev būs Dievu savu Kungu mīlēt no visas savas sirds un no visas savas dvēseles un no visa sava prāta un no visa sava spēka.* (Mk. 12:30) Tāda ticība prasa, lai mēs pieņemam ticības tēlus un uzdodam citus kā maldīgus un nespēcīgus. Tāda ticība mūs aicina mācīties redzēt pasauli, citam citu un pašiem sevi kā *Dievs* mūs redz, un dzīvot it kā Dieva realitāte būtu vienīgā nozīmīgā.

Tāda *ticības iztēle* ir mūsu spēja prātā veidot maņām nepieejamus tēlus. Lasītāji to nemitīgi dara: tintes traipi uz papīra lapas tiek caur aci prātā interpretēti kā vārdi, tie gūst specifisku nozīmi prātam. Kad biju izlasījis Sebastian Junger grāmatu *The Perfect Storm*, redzēju šo stāstu filmā. Un līdz ar citiem biju krietni vīlies, ka filmā tēlotā vētra nebija tik briesmīga vai dzīva, kā Jungera drukātie vārdi to spēja veidot lasītāja prātā. Pat redzams Hollywood tēls, ar visām savām skaņām un kompjūtera papildinātiem tēliem, nevarēja pārspēt viena lasītāja iztēles spējas.

Teoloģiski to reizēm sauca par *atklāsmi*. Jēzus teica līdzības, lai atklātu Dieva valstības brīnumus un realitāti. Viņš runāja par lilijām laukā, par pazudušām avīm, par sinepju graudiņu. Tā viņš mums mācīja, ka Dieva brīnumi ir atklāti visnienkāršākā priekšmetā, ja vien gribam to tur redzēt.

Tāda *ticīgā iztēle* mūs pilnīgi satver. *Ticības iztēle – atklāsme* – nav domāšana, vai tikai izjūta, nedz maņa. Bet *ticības iztēle* ir pārsteidzoša jauna skata dāvana, kas mūs satver, griež mūs pilnīgi citā virzienā, lai redzam visu no pilnīgi cita viedokļa.²

Bet lai to darītu, mums ir jāuzdod pārlicība, ka saprotam pasauli. Mēs nesaprotam. Visu, ko gan zinām un saprotam ir, ka pasaule ir kaut kas vairāk nekā tas, ko varam ar acīm redzēt. Ja gribam patiesi *redzēt*, tad jāskatās dziļāk nekā ārējā izskatā, dziļi citā un lielākā nozīmē, kas atrodama pat vienkāršākā lietā, līdzīgi kā apustulis Pāvils rakstīja: „*Mēs neņemam vērā to, kas ir redzams, bet to, kas nav redzams. Jo redzamais ir laicīgs, bet neredzamais mūžīgs.*” (2.Kor. 4:18)

Bet lai tā redzētu, lai dzīvotu tādā *ticības iztēlē*, ir bieži vien nepieciešami darīt kā bērni dara – redzēt lietas augšpēdus – uzdrošināties skatīt pasauli un dzīvi pilnīgi otrādi, kur attiecības un pieņemtas realitātes ir izaicinātas un apšaubītas. Tāda *ticības iztēle* prasa, lai atveramies Dieva atklāsmei, lai Viņš mūs pārsteidz, samulsina, un mūsos rada izbrīnu!³

¹ James D. Whitehead, “The Religious Imagination,” *Liturgy* 5 (1985), 54-59.

² James E. Loder, *The Transforming Moment: Understanding Convictional Experience*, (Harper & Row: San Francisco, 1981), 34 ff.

³ Wallace B. Clift, *Jung and Christianity: The Challenge of Reconciliation*, (Crossroads: New York, 1994), 109-110.

Tāda *ticības iztēle* mūs aicina piedalīties paša Dieva iztēlē – lai redzam sevi, savus kaimiņus un pasauli ar Dieva acīm – pilnu iespēju, pilnu apsolījumu, gatavu būt transformētam jaunā dzīvē.

Un tā, man liekas, ir Lieldienu nozīme mums. Ar Kristus augšāmcelšanos, mums tiek piedāvāti jauni tēli. Un šie tēli ir tik pārsteidzoši un tik jaundaroši, ka, ja mēs tos pieņemam, jūtamies, it kā no kapa uzcēlušies jaunā dzīvē. Šī jaunā dzīve augšāmcelšanās gaismā ir ticības iztēles īstenojums. *Ticības iztēlē* mēs redzam sevi kā pilnīgus un mierā ar Dievu, ar savu kaimiņu un ar pasauli; mēs izjūtam sevi kā Dieva uzturētus un svētītus, kur Dieva elpa ir mūsu elpa un Viņa sirds ir pasaules sirdspuksts. Tāda *iztēle* ir Dieva valstības vīzija – tā ir pilna iespēju, dzīvības un svētības.

Kristus augšāmcelšanās piedāvā šo jauno dzīves iespēju katram, kas to meklē un kas pēc tās ilgojas savā dzīvē.

prāvests emer. Dr. Fritz Traugott Kristbergs